

POLITICAL SCIENCE

Name & Signature of the Invigilator

PAPER – II

OMR Answer Sheet No. :

--	--	--	--	--	--

CODE-11

Roll No. :

--	--	--	--	--	--

(in figures as in Hall Ticket)

Roll Number in words : .....

110185

Question Booklet Sl. No.

Time : 2 Hours]

No. of Printed Pages : 40

[Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

- Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **one hundred (100)** multiple choice type of questions. **All** questions are compulsory.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker seal and do not accept an open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.
  - After this verification is over, the Test Booklet Number should be entered on the OMR Answer Sheet and the OMR Answer Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each item has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the oval as indicated below on the correct response against each item.
Example: (A) (B) (C) (D) where (B) is the correct response.
- Your responses to the items are to be indicated on the OMR Answer Sheet under Paper – II only. If you mark your response at any place other than in the oval in the OMR Answer Sheet, it will not be evaluated.
- Rough Work is to be done in the end of this booklet.
- If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return the original OMR Answer Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are however, allowed to carry original question booklet and duplicate copy of OMR Answer Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or any electronic devices or log table etc., are prohibited.
- There shall be no negative marking.
- In case of any discrepancy in the English and Gujarati versions of questions, English version will be taken as final.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ

- આ પાનાની ટોચ પર દર્શાવેલી જગ્યામાં તમારો રોલ નંબર લખો.
- આ પ્રશ્નપત્રમાં બહુવૈકલ્પિક ઉત્તરો ધરાવતા સો (૧૦૦) પ્રશ્નો આપેલા છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- પરીક્ષાની શરૂઆતમાં આપને પ્રશ્નપુસ્તિકા આપવામાં આવશે. પ્રથમ પાંચ (૫) મિનિટ દરમિયાન તમારે પ્રશ્નપુસ્તિકા ખોલી અને ફરજિયાતપણે નીચે મુજબ પરીક્ષણ કરવું :
  - પ્રશ્નપુસ્તિકાનો વપરાશ કરવા માટે આ કવર પૃષ્ઠની ધાર પર આપેલ સીલ સ્ટીકર ફાડી નાખો. કોઈપણ સંજોગોમાં સીલ સ્ટીકર વગરની કે ખુલ્લી પ્રશ્નપુસ્તિકા સ્વીકારશો નહીં.
  - કવર પૃષ્ઠ પર છપાવેલ નિર્દેશાનુસાર પ્રશ્નપુસ્તિકાના પ્રશ્નો, પૃષ્ઠો અને સંખ્યાને બરાબર ચકાસી લો. ખામીયુક્ત પ્રશ્નપુસ્તિકા કે જેમાં પ્રશ્નો/ પૃષ્ઠો ઓછાં હોય, બે વાર છપાયા હોય, અનુક્રમમાં અથવા અન્ય કોઈ ફરક હોય અર્થાત કોઈપણ સંજોગોમાં ખામીયુક્ત પ્રશ્નપુસ્તિકા સ્વીકારશો નહીં. અને જો ખામીયુક્ત પ્રશ્નપુસ્તિકા મળી હોય તો નિરીક્ષક પાસેથી તુરંત જ બીજી સારી પ્રશ્નપુસ્તિકા મેળવી લેવી. આ માટે ઉમેદવારને પાંચ (૫) મિનિટનો સમયગાળો આપવામાં આવશે. પછીથી, પ્રશ્નપુસ્તિકા બદલવામાં આવશે નહીં કે કોઈ વધારાનો સમયગાળો આપવામાં આવશે નહીં.
  - આ ચકાસણી સમાપ્ત થાય પછી, પ્રશ્નપુસ્તિકાનો નંબર OMR જવાબ પત્રક પર લખવો અને OMR જવાબ પત્રકનો નંબર પ્રશ્નપુસ્તિકા પર લખવો.
- પ્રત્યેક પ્રશ્ન માટે ચાર જવાબ વિકલ્પ (A), (B), (C) અને (D) આપવામાં આવેલ છે. તમારે સાચા જવાબના ઓવલ (oval)ને નીચે આપેલ ઉદાહરણ મુજબ પેનથી ભરીને સંપૂર્ણ કાળું કરવાનું રહેશે.
ઉદાહરણ : (A) (B) (C) (D) કે જ્યાં (B) સાચો જવાબ છે.
- આ પ્રશ્નપુસ્તિકાના પ્રશ્નોના જવાબ અલગથી આપવામાં આવેલ OMR જવાબ પત્રકમાં પેપર-IIલખેલ વિભાગમાં જ અંકિત કરવા. જો આપ OMR જવાબ પત્રકમાં આપેલ ઓવલ (oval) સિવાય અન્ય સ્થાને જવાબ અંકિત કરશો તો તે જવાબનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે નહીં.
- કાચું કામ (Rough work) પ્રશ્નપુસ્તિકાના અંતિમ પૃષ્ઠ પર કરવું.
- જો આપ OMR જવાબ પત્રક નિયત જગ્યા સિવાય અન્ય કોઈપણ સ્થાને, આપનું નામ, રોલ નંબર, ફોન નંબર અથવા એવું કોઈ ચિહ્નકે જેનાથી તમારી ઓળખ થઈ શકે, અંકિત કરશો અથવા અલગ ભાષાનો પ્રયોગ કરો, અથવા અન્ય કોઈ અનુચિત સાધનોનો ઉપયોગ કરો, જેમકે અંકિત કરી દીધેલ જવાબ ભૂંસી નાખવો કે સફેદ શાહીનો ઉપયોગ કરી બદલશો તો આપને પરીક્ષા માટે અયોગ્ય જાહેર કરવામાં આવશે.
- પરીક્ષા સમય પૂરો થઈ ગયા બાદ ઓરીજનલ OMR જવાબ પત્રક જે તે નિરીક્ષકને ફરજિયાત સોપી દેવું અને કોઈ પણ સંજોગોમાં તે પરીક્ષા ખંડની બહાર લઈ જવું નહીં. પરીક્ષા પૂર્ણ થયા બાદ ઉમેદવાર ઓરીજનલ પ્રશ્નપુસ્તિકા અને OMR જવાબ પત્રકની કુલિકેટ કોપી પોતાની સાથે લઈ જઈ શકે છે.
- માત્ર કાળી / ભૂરી બોલ પોઈન્ટ પેન વાપરવી.
- કેલ્ક્યુલેટર, લોગ ટેબલ અને અન્ય ઇલેક્ટ્રોનિક યંત્રોનો ઉપયોગ કરવાની મનાઈ છે.
- ખોટા જવાબ માટે નકારાત્મક ગુણાંકન પ્રથા નથી.
- પ્રશ્નપુસ્તિકાના કોઈ પ્રશ્નમાં અનુવાદ અંગે કોઈ વિવાદ/મતભેદ જણાય તો અંગ્રેજી વર્ગન યોગ્ય ગણાશે.

SEAL

110182

DO NOT WRITE HERE

POLITICAL SCIENCE

Paper – II

1. Which of the following regarded political theory as “that intellectual tradition which affirms the possibility of transcending the sphere of immediate practical concerns and viewing man’s societal existence from a critical perspective” ?
 (A) Ernest Laclau (B) Dante Germino
 (C) George Sabine (D) Isaiah Berlin

2. Match List – I with List – II and select the correct answer from the codes given below :

List – I   **List – II**
(Thinker)   **(Principle of Liberty)**

a. J. S. Mill	i. Each person is entitled to the greatest possible liberty compatible with a like liberty for all
b. J. J. Rousseau	ii. The only justification for restricting individual freedom is to prevent harm to others
c. Isaiah Berlin	iii. Liberty is obedience to a law one prescribes to oneself
d. John Rawls	iv. While negative liberty is non-interference : positive liberty is self-mastery

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	ii	iv
(B)	iv	ii	iii	i
(C)	ii	iii	iv	i
(D)	ii	iii	i	iv

1. નીચે પૈકી કોણે રાજકીય સિધ્ધાંતને “એવી બૌદ્ધિક પરંપરા માની છે જે તર્તાતર્ત ની વ્યવહારુ નીસ્ખતોના ક્ષેત્રને આંબી જવાની શક્યતાને અંકે કરે છે તથા માનવના સામાજિક અસ્તિત્વ ને ટીકાત્મક પરિપ્રેક્ષ્ય માં જુએ છે.”
 (A) અર્નેષ્ટ લેક્લાઉ (B) ડાન્ટે જરમીનો
 (C) જ્યોર્જ સેબાઈન (D) આઈઝીયા બર્લિન

2. યાદી-I અને યાદી-II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સારો જવાબ પસંદ કરો :
 યાદી – I   યાદી – II
 (વિચારક)   (સ્વાતંત્ર્ય નો સિધ્ધાંત)

a. જ.એસ. મીલ	i. દરેક વ્યક્તિ તમામની સ્વાતંત્ર્ય સાથે સુસંગત હોય એવી મહત્તમ શક્ય સ્વાતંત્ર્ય માટે હકદાર છે
b. જ.જે. રૂસો	ii. અન્યને હજા થતી અટકાવવી એ વ્યક્તિગત સ્વાતંત્ર્યને માર્યાદિત કરવાનું ફક્ત એકમાત્ર ઉચિત કારણ છે
c. આઈઝીયા બર્લિન	iii. સ્વાતંત્ર્ય એ પોતાની જાત માટે આદેશીત કાયદાના પાલનમાં અભિપ્રેત છે
d. જહોન રોલ્સ	iv. નકારાત્મક સ્વાતંત્ર્ય બિન-દખલગીરીનો જ્યારે વિધેયાત્મક સ્વાતંત્ર્ય સ્વ-પ્રભુત્વ નો સૂચક છે

કોડ્સ :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	ii	iv
(B)	iv	ii	iii	i
(C)	ii	iii	iv	i
(D)	ii	iii	i	iv

3. Which of the following statements is not correct about the concept of rights ?

- (A) The philosophical foundation of human rights is located in the natural rights tradition
- (B) Legal rights are rights which are enshrined in law and therefore enforceable in courts
- (C) The modern concept of citizenship is founded upon the relationship between rights and obligations
- (D) Moral rights are binding in nature and enforceable in courts

4. Match List - I with List - II and choose the correct answer from the codes given below :

List - I (Thinker)	List - II (Conception of Power)
a. Steven Lukes	i. Thought control
b. Robert Dahl	ii. Agenda setting
c. P. Bachrach and M. S. Baratz	iii. Decision making
d. Michel Foucault	iv. Capillary notion

Codes :

	a	b	c	d
(A)	ii	i	iii	iv
(B)	i	ii	iii	iv
(C)	i	iii	ii	iv
(D)	iv	i	iii	ii

3. અધિકારની વિભાવના વિષે નીચે પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી ?

- (A) માનવ અધિકારનો દાર્શનિક પાયો કુદરતી અધિકારની પરંપરામાં પડેલો છે
- (B) કાનૂની અધિકારો એવા અધિકારો છે જે કાયદામાં સમાવિષ્ટ છે અને તેથી અદાલતમાં અમલીય છે
- (C) નાગરિકત્વનો આધુનિક ખ્યાલ અધિકાર અને ફરજનિષ્ઠાના સંબંધમાં પ્રસ્થાપિત છે
- (D) નૈતિક અધિકારોનું સ્વરૂપ બંધનાત્મક છે તથા અદાલતમાં અમલીય છે

4. યાદી-I અને યાદી-IIની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

યાદી - I (ચિંતક)	યાદી - II (સત્તાની ખ્યાલબદ્ધતા)
a. સ્ટીવન લ્યુક્સ	i. વિચાર અંકુશ
b. રોબર્ટ ડહાલ	ii. એજન્ડા સેટિંગ
c. પી.બકરાક અને એમ.એસ.બરાટઝ	iii. નિર્ણય -નિર્ધારણ
d. મિશેલ ફૂકો	iv. રક્તકોષીકાનો ખ્યાલ

કોડસ :

	a	b	c	d
(A)	ii	i	iii	iv
(B)	i	ii	iii	iv
(C)	i	iii	ii	iv
(D)	iv	i	iii	ii

5. Which of the following are conceptual features of post-modern political thought ? Choose the correct answer from the codes given below :
- Incredulity towards metanarratives.
  - Subversion of the binary logic of modernity.
  - The validity and authenticity of singular truth.
  - The exercise of power as evident and observable.

Codes :

- a and b
  - a, b and c
  - a, c and d
  - a, b, c and d
6. Which of the following matches between political theorist and her/his conception of justice is incorrect ?
- Greatest happiness of the least number – Jeremy Bentham
  - Equality of resources and equal concern – Ronald Dworkin
  - Greatest benefit of the least advantaged – John Rawls
  - Bivalent collectivities and fractured justice – Nancy Fraser

5. નીચે પૈકી અનુઆધુનિક રાજકીય વિચારના વિભાવનાત્મક લક્ષણો કયાં છે ? નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ લખો :
- 'મેટાનેરેટીવ' પ્રત્યે અવિશ્વસનીયતા
  - આધુનિકતાના દ્વિજ તર્કનું ઉન્મૂલન
  - એકલ સત્યની અધિકૃતતા અને ઔચિત્યપૂર્ણતા
  - સત્તાનો દેખાઈ આવે એવો અને નીરીક્ષિત ઉપયોગ.

કોડસ :

- a અને b
  - a, b અને c
  - a, c અને d
  - a, b, c અને d
6. નીચે પૈકી કયાં સિદ્ધાંતકારક અને તેમના ન્યાય વિષેની ખ્યાલ લક્ષ્યતા ખોટી છે ?
- સૌથી અલ્પ સંખ્યાની સૌથી વધુ સુખાકારી –જેરેમી બેંથમ
  - સાધન અને નિસ્ખતની સમાનતા – રોનાલ્ડ ડવોરોકીન
  - સૌથી જૂજ લાભાન્વિતને સૌથી વધુ લાભ – જહોન રોલ્સ
  - બાયવેલન્ટ કલેક્ટીવીટીઝ અને ખંડિત ન્યાય – નેન્સી ફ્રેઝર

7. Match List – I with List – II and select the correct answer from the codes given below :

List – I (Author)	List – II (Book)
a. Kate Millet	i. <u>Undoing Gender</u>
b. Judith Butler	ii. <u>States of Injury</u>
c. Wendy Brown	iii. <u>Sexual Politics</u>
d. Catherine Mackinnon	iv. <u>Towards a Feminist Theory of the State</u>

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	iv	ii
(B)	iii	i	ii	iv
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iv	iii	ii	i

8. Who is the author of the book Political Order and Political Decay ?

- (A) David Held
- (B) Ernest Gellner
- (C) Benedict Anderson
- (D) Francis Fukuyama

9. Which of the following book is written by Vandana Shiva ?

- (A) Everyone Loves a Good Drought
- (B) Where Are the Missing Girls ?
- (C) Who Really Feeds the World ?
- (D) Women, Development and Nature

7. યાદી-I અને યાદી-II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

યાદી – I (લેખક)	યાદી – II (પુસ્તક)
a. કેટ મિલેટ	i. <u>અનડુઈંગ જૅન્ડર</u>
b. જુડિથ બટલર	ii. <u>સ્ટેટ્સ ઓફ ઇન્જરી</u>
c. વેન્ડી બ્રાઉન	iii. <u>સેક્સ્યુઅલ પોલિટીક્સ</u>
d. કેથરીન મેકકીનન	iv. <u>ટોવર્ડઝ એ ફેમિનીસ્ટ થીયરી ઓફ ધ સ્ટેટ</u>

કોડ્સ :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	iv	ii
(B)	iii	i	ii	iv
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iv	iii	ii	i

8. 'પોલિટીકલ ઓર્ડર એન્ડ પોલિટીકલ ડીકે' પુસ્તકના લેખક કોણ છે ?

- (A) ડેવિડ હેલ્ડ
- (B) અર્નેસ્ટ ગેલનર
- (C) બેનેડીક્ટ એન્ડરસન
- (D) ફ્રાન્સીસ ફુકુયામા

9. નીચેનામાંથી વંદના શિવાએ કયું પુસ્તક લખ્યું છે ?

- (A) એવરીવન લવ્સ એ ગુડ ડ્રોટ
- (B) વેર આર ધ મીસીંગ ગર્લ્સ ?
- (C) વ્હું રીયલી ફીડ્ઝ ધ વર્લ્ડ ?
- (D) વીમેન, ડેવલપમેન્ટ એન્ડ નેચર

10. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Select the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : The political theory of multiculturalism advocates the guarantee of political rights to cultural minorities for the protection and preservice of their cultural differences.

Reason (R) : The theory of multiculturalism criticizes the dominant conception of the nation-state for being inherently biased in favour of the culture of the majority.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true, and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true

11. Which of the following is not a virtue of the soul, according to Plato's classification of souls ?

- (A) Wisdom
- (B) Care
- (C) Courage
- (D) Temperance

10. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બીજું કારણ (R) છે. નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

વિધાન (A) : બહુ સાંસ્કૃતિકવાદનો રાજકીય સિક્કાંત, સાંસ્કૃતિક લઘુમતીઓને એમની સાંસ્કૃતિક ભિન્નતાના રક્ષણ અને જાળવણી માટે રાજકીય હક્કોની ખાતરી આપવાની હિમાયત કરે છે.

કારણ (R) : બહુ સાંસ્કૃતિકવાદનો સિધ્ધાંત, રાષ્ટ્ર રાજ્યની પ્રચલીત વિભાવનાની ટીકા કરતા જણાવે છે કે એ મૂળભૂત રીતે બહુમતી સંસ્કૃતિની તરફેણમાં પૂર્વગ્રહીત છે.

કોડસ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે. અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતિ છે.
- (B) (A) અને (R) બંને સાચા છે પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતિ નથી.
- (C) (A) સાચું છે પરંતુ (R) ખોટું છે
- (D) (A) ખોટું છે પરંતુ (R) સાચું છે.

11. પ્લેટોના આત્માઓના વર્ગીકરણ મુજબ નીચે પૈકી કયો વિકલ્પ આત્માનો સદગુણ નથી ?

- (A) ડહાપણ
- (B) કાળજી
- (C) હિંમત
- (D) મધ્યમસરતા

12. Which of the following is true of the political thought of Thomas Hobbes ? Select the correct answer from the codes given below :

- Hobbes was influenced by new developments in physical sciences, and especially by Galileo.
- Fear and self-interest are the two fundamental human motivations.
- The principal cause of conflict is external to the nature of man.
- The right to self-preservation is an absolute right of the individual.

Codes :

- a, b and c
- a, b and d
- a, c and d
- b, c and d

13. Who made the following characterization : " A male is male in virtue of a particular ability and a female in virtue of a particular inability."

- Plato
- Aristotle
- Immanuel Kant
- Jean Jacques Rousseau

14. According to G. W. F. Hegel, the state is a representation of

- Universal Conflict
- Universal Egoism
- Particular Altruism
- Universal Altruism

12. થોમસ હોબ્સના રાજકીય વિચાર દર્શાવતા નીચે પૈકી કયું વિધાન સાચું છે ? નીચે આપેલા વિકલ્પમાંથી પસંદ કરો :

- ભૌતિક વિજ્ઞાનોમાં થયેલા ખાસ કરીને ગેલેલીયોના નવા વિકાસથી હોબ્સ પ્રભાવિત થયા હતા.
- ડર અને સ્વહિત એ બે મૂળભૂત માનવીય પ્રેરણા છે.
- તકરારનું મુખ્ય કારણ માનવ સ્વભાવથી બાહ્ય છે.
- સ્વ-જાળવણીનો અધિકાર એ વ્યક્તિનો અબાધિત અધિકાર છે.

કોડ્સ :

- a, b અને c
- a, b અને d
- a, c અને d
- b, c અને d

13. નીચેનું ચરિત્રણ કોણે કર્યું ? "કોઈ ખાસ પ્રકારની ક્ષમતા ના સદગુણને લઈને પુરુષ એ પુરુષ છે અને સ્ત્રી કોઈ ખાસ અસમક્ષતા ના ગુણને લઈને સ્ત્રી છે"

- પ્લેટો
- એરીસ્ટોટલ
- ઈમેન્યુઅલ કાન્ટ
- ઝ્યાં ઝાક્સ રૂસો

14. જી.ડબલ્યુ.એફ.હેગલના મતાનુસાર રાજ્ય શાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે ?

- સાર્વત્રિક વિખવાદ
- સાર્વત્રિક અહંકાર
- ખાસપ્રકારનું પરોપકારીપણું
- સાર્વત્રિક પરોપકારીપણું

15. Which of the following is not a feature of Rousseau's political thought ?

- (A) Inequalities among men do not hinder independence and self-sufficiency
- (B) The claims of authority ought to be reconciled with the claims of liberty
- (C) Reason is an innate quality in the individual
- (D) The institutionalization of property rights marks the beginning of civil society

16. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R).

Select the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : Rawls's original position is an initial agreement wherein the participants are placed behind a Veil of Ignorance to render them 'incapable' of determining principles of justice favourable only to their personal circumstances.

Reason (R) : The main concern of Rawls's theory of justice is to correct the unjust differences among unequal starting places in a liberal capitalist society.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true, and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true

15. નીચે પૈકી કયું લક્ષણ રૂસોના રાજકીય વિચારોનું નથી ?

- (A) માનવોમાં રહેલી અસમાનતાઓ સ્વતંત્રતા અને સ્વ-નિર્ભરતાને અવરોધની નથી
- (B) અધિકૃત સત્તાના દાવા સ્વાતંત્ર્યના દાવાઓ સાથે સુસંગત હોવા જોઈએ જ.
- (C) વિવેક એ વ્યક્તિની અંતર્ગત ખાસિયત છે
- (D) મિલકતના અધિકારનું સંસ્થાકરણ એ નાગરિક સમાજના પ્રારંભનું લક્ષણ છે

16. નીચે બે કથનો આપેલા છે જેમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બીજું કારણ (R) છે.

નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

વિધાન (A) : રોલ્સની મૂળ વાત એક એવી આરંભિક સમજૂતી છે જેમાં હિસ્સેદારોને એક અજ્ઞાનના પડદા પાછળ રાખવામાં આવે છે જેથી તેઓ એમાં અંગત સંજોગોના હિતમાં હોય તેવા ન્યાયના સિદ્ધાંતોને નિર્ધારિત કરવા માટે અસમર્થ બને.

કારણ (R) : રોલ્સના ન્યાયના સિદ્ધાંતનો મૂળ નિસ્ખત ઉદારવાદી-મુડીવાદી સમાજમાં અસમાન આરંભિક જગ્યાઓને કારણે ઊભા થતા અન્યાયી તફાવતોને સુધારી શકાય.

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી છે
- (B) (A) અને (R) બંને સાચા છે પણ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી નથી
- (C) (A) સાચું છે અને (R) ખોટું છે
- (D) (A) ખોટું છે અને (R) સાચું છે

17. Match List - I with List - II and select the correct answer from the codes given below :

List - I (Author)	List - II (Book)
a. Antonio Gramsci	i. <u>Political Liberalism</u>
b. Hannah Arendt	ii. <u>The Human Condition</u>
c. Frantz Fanon	iii. <u>Prison Notebook</u>
d. John Rawls	iv. <u>Black Skin, White Masks</u>

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	iii	ii
(B)	iv	i	ii	iii
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iii	iv	ii	i

18. "Only the mob and the elite can be attracted by the momentum of totalitarianism itself. The masses have to be won by propaganda." Who said this ?

- (A) G. W. F. Hegel
(B) Antonio Gramsci
(C) Mao Zedong
(D) Hannah Arendt

19. In which work did Karl Marx denounce the bureaucratic and all-powerful state advising the proletariat to destroy it ?

- (A) The Player
(B) German Ideology
(C) Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte
(D) Origin of Family, Private Property and the State

17. યાદી - I અને યાદી - II ને જોડો અને નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચા જવાબ પસંદ કરો.

યાદી - I (લેખક)	યાદી - II (પુસ્તક)
a. એન્ટોનિયો ગ્રામ્સી	i. <u>પોલીટીકલ લિબરલીઝમ</u>
b. હાના આરેન્ડ	ii. <u>ધિ હુમન કંડિશન</u>
c. ફ્રાન્ઝ ફેનન	iii. <u>પ્રીઝમ નોટબુક</u>
d. જોહ રોલ્સ	iv. <u>બ્લેક સ્કીન, વાઈટ માસ્ક્સ</u>

કોડ્સ :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	iii	ii
(B)	iv	i	ii	iii
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iii	iv	ii	i

18. "એકહથ્થુ સત્તાવાદના આવેગથી માત્ર ટોળું અને અગ્રીમ આર્કષાય છે. પરંતુ સમુદાયોને તો પ્રચારથી જ જીતી લેવાય છે". કોનું કથન છે ?

- (A) જી. ડબલ્યુ. એફ. હેગલ
(B) એન્ટોનિયો ગ્રામ્સી
(C) માઓ ઝેડોંગ
(D) હાના આરેન્ડ

19. કાર્લ માર્ક્સે એના નીચે પૈકીના કયાં પુસ્તકમાં શ્રમીક વર્ગને સલાહ આપતા મહાબલી અને અમલદારીય રાજ્યનો નિષેધ કરતા નાશ કરવા કહ્યું ?

- (A) ધ પ્લેયર
(B) જર્મન આઈડીયોલોજી
(C) એઈટીન્ય બુમેર ઓફ લૂઈ બોનાપાર્ટ
(D) ઓરીજીન ઓફ ફેમીલી, પ્રાઈવેટ પ્રોપર્ટી એન્ડ ધ સ્ટેટ

20. "The only part of the conduct of any one, for which is amenable to society, is that which concerns others ... over himself, the individual is sovereign." Who said this ?

- (A) John Stuart Mill
(B) Isaiah Berlin
(C) John Rawls
(D) Charles Taylor

21. Which of the following is not an element of Kautilya's Saptanga theory of the state ?

- (A) Amatya
(B) Kosha
(C) Shatru
(D) Mitra

22. Match List - I with List - II and select the correct answer from the codes given below :

List - I
(Book)

List - II
(Author)

- a. The Impossible Indian i. Sudhir Chandra
b. Gandhi's Integrity ii. Faisal Devji
c. The Disobedient Indian iii. Akeel Bilgrami
d. An Impossible Possibility iv. Ranin Jahanbegloo

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	ii	iii
(B)	iv	iii	i	ii
(C)	i	ii	iv	iii
(D)	ii	iii	iv	i

20. "કોઈના પણ વર્તન નો ફક્ત એ ભાગ જે સમાજના ધારાધોરણને અનુરૂપ હોય તે એ છે જે અન્યને લાગુ પડે છે. વ્યક્તિ ઓના ઉપર સાર્વભૌમી છે" આ કથન કોનું છે ?

- (A) જહોન સ્ટુઅર્ટ મિલ
(B) આઈઝાયા બર્લિન
(C) જહોન રોલ્સ
(D) ચાર્લ્સ ટેલર

21. નીચે પૈકી કયો વિકલ્પ કૌટિલ્યના રાજ્યના સપ્તાંગ સિદ્ધાંતનો ભાગ નથી ?

- (A) અમાત્ય
(B) કોશા
(C) શત્રુ
(D) મિત્ર

22. યાદી - I અને યાદી - II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

યાદી - I
(પુસ્તક)

યાદી - II
(લેખક)

- a. ધ ઇમ્પોસીબલ ઇન્ડિયન i. સુધીર ચંદ્ર
b. ગાંધીજી ઇન્ટીગ્રીટી ii. ફેઝલ દેવજી
c. ધ ડિસઓબેડિયન્ટ ઇન્ડિયન iii. અકીલ બિલગ્રામી
d. એન ઇમ્પોસીબલ પોસીબીલીટી iv. રનીન જેહાનબેગલું

કોડ્સ :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	ii	iii
(B)	iv	iii	i	ii
(C)	i	ii	iv	iii
(D)	ii	iii	iv	i

23. "The problem of raising the lower order in India ... is to remove from them that inferiority complex which has stunted their growth ... nothing can achieve this purpose except the spread of higher education." Who said this ?

- (A) Ishwar Chandra Vidyasagar
- (B) B. R. Ambedkar
- (C) Aurobindo Ghosh
- (D) Vivekananda

24. Which of the following thinkers is conceptualised by Partha Chatterjee in his work Nationalist Thought and the Colonial World : A Derivative Discourse ? as "the moment of arrival" ?

- (A) Bankim Chandra
- (B) M. K. Gandhi
- (C) Jawaharlal Nehru
- (D) B. R. Ambedkar

25. Which of the following matches is correct in terms of author and book ?

- (A) V. D. Savarkar - Raja Yoga
- (B) E. V. Ramasamy - The Origins of Caste
- (C) Aurobindo Ghosh - Bunch of Thoughts
- (D) M. N. Roy - India in Transition

23. "ભારતની નીચલી કોટીના કમના ઉત્થાનની સમસ્યા એટલે એમનામાંથી લઘુતાગ્રંથી જેનાથી એમની વૃદ્ધિ કુંડીત થઈ છે તેને દુર કરવી. ઉચ્ચ શિક્ષણ સિવાય આ ઉદ્દેશ બીજી કોઈ રીતે સિદ્ધ ના થઈ શકે" આ કથન કોનું છે ?

- (A) ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગર
- (B) બી.આર.આંબેડકર
- (C) અરવિંદ ઘોષ
- (D) વિવેકાનંદ

24. પાર્થ ચેટરજીના પુસ્તક : નેશનાલીસ્ટ થોટ એન્ડ ધ કોલોનિયલ વર્લ્ડ : એ ડેરીવેટીવ ડિસ્કોર્સ જેને 'આગમનની પળ' તરીકે બિરદાવાઈ એ નીચે પૈકી કયાં વિચારકને વિભાવના યુક્ત કરે છે ?

- (A) બંકિમચંદ્ર
- (B) એમ. કે. ગાંધી
- (C) જવાહરલાલ નહેરુ
- (D) બી.આર.આંબેડકર

25. નીચે પૈકીનો કયો વિકલ્પ લેખક અને પુસ્તક સાથે મેળ સાધે છે ?

- (A) વી.ડી. સાવરકર - રાજયોગ
- (B) ઈ.વી. રામાસામી - ધ ઓરીજીન્સ ઓફ કાસ્ટ
- (C) અરવિંદ ઘોષ - બંચ ઓફ થોટ્સ
- (D) એમ. એન. રોય - ઇન્ડિયા ઈન ટ્રાન્ઝીશન

26. Match List - I with List - II and select the correct answer from the codes given below :

List - I (Author)	List - II (Book)
a. Partha Chatterjee	i. <u>A New Politics of Identity</u>
b. Pratap Bhanu Mehta	ii. <u>The Black Hole of Empire</u>
c. Ashis Nandy	iii. <u>The Burden of Tolerance</u>
d. Bhikhu Parekh	iv. <u>Alternative Sciences</u>

Codes :

	a	b	c	d
(A)	ii	iii	iv	i
(B)	ii	iv	i	iii
(C)	i	iv	ii	iii
(D)	iv	ii	iii	i

27. "It is freedom alone that is desirable .... It is not law that we want but ability to break law. We want to be outlaws. If you are bound by laws, you will be a lump of clay." Who said this ?

- (A) M. K. Gandhi
(B) Vivekananda
(C) Aurobindo Ghosh
(D) Deendayal Upadhyaya

26. યાદી - I અને યાદી - II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

યાદી - I (લેખક)	યાદી - II (પુસ્તક)
a. પાર્થ ચેટરજી	i. <u>એ ન્યુ પોલીટીક્સ ઓફ આઈડેન્ટીટી</u>
b. પ્રતાપભાનુ મહેતા	ii. <u>ધ બ્લેક હોલ ઓફ એમ્પાઇર</u>
c. આશિષ નાંદી	iii. <u>ધ બર્ડન ઓફ ટોલરન્સ</u>
d. ભીખુ પારેખ	iv. <u>ઓલ્ટરનેટીવ સોસાયટી</u>

કોડસ :

	a	b	c	d
(A)	ii	iii	iv	i
(B)	ii	iv	i	iii
(C)	i	iv	ii	iii
(D)	iv	ii	iii	i

27. "માત્ર સ્વાતંત્ર્ય જ છે કે જે ઇચ્છનીય છે..... અમને કાયદો નથી જોઈતો પરંતુ કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરવાનું સામર્થ્ય જોઈએ છે. તમે જો કાયદાથી બાધ્ય હશો તો તમે માટીના લોંદા જેવા થઈ જશો " આ વિધાન કોણે કર્યું ?

- (A) એમ.કે. ગાંધી
(B) વિવેકાનંદ
(C) અરવિંદો ઘોષ
(D) દીનદયાળ ઉપાધ્યાય

28. Who is the author of the book titled The High-Caste Hindu Woman ?

- (A) Tarabai Shinde
- (B) Sarojini Naidu
- (C) Pandita Ramabai
- (D) Sarladevi Chaudharani

29. Which of the following are correct about B. R. Ambedkar's book titled The Untouchables published in 1948 ? Select the correct answer from the codes given below.

- a. In the book, Ambedkar identifies a racial and occupational basis for the origin of untouchability.
- b. In the book, Ambedkar concludes that untouchables were pushed aside in the struggle for supremacy between Buddhism and Brahmanism.
- c. In the book, Ambedkar specifically denies a racial, ethnic or occupational basis for the origin of untouchability.
- d. The book is dedicated to three saints, namely, Nandnar, Ravidas and Chokamela.

Codes :

- (A) a, b and d
- (B) a and d
- (C) a and b
- (D) b, c and d

28. ધ હાઈ કાસ્ટ હિંદુ વુમન પુસ્તકના લેખક કોણ છે ?

- (A) તારાબાઈ શિંદે
- (B) સરોજીની નાયડુ
- (C) પંડિતા રમાબાઈ
- (D) સરલાદેવી ચૌધરાની

29. નીચે પૈકીનું શું 1948 માં પ્રકાશિત બી.આર.આંબેડકરના પુસ્તક 'ધી અનટચેબલ્સ' માટે સાચું છે ? નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો .

- a. અસ્પૃશ્યતા ઉદ્ભવ માટે આ પુસ્તકમાં આંબેડકર વંશીય અને વ્યવસાયિક આધારોને ઓળખાવે છે.
- b. આ પુસ્તકમાં આંબેડકર એવા તારણ પર આવે છે કે બ્રાહ્મણવાદ અને બૌદ્ધ ધર્મ વચ્ચેના સર્વોપરિતાના સંઘર્ષમાં અસ્પૃશ્યોને બાજુ પર હસેલી દેવામાં આવ્યા હતા.
- c. આ પુસ્તકમાં આંબેડકર નિશ્ચિત રીતે એ વાતનો રદિયો આપે છે કે અસ્પૃશ્યતા ના ઉદ્ભવનો વંશીય જાતીય કે વ્યવસાયિક આધાર છે.
- d. આ પુસ્તક નંદનાર, રવિદાસ અને ચોકામેલા એ ત્રણ સંતોને સમર્પિત કરવામાં આવ્યું છે.

કોડ્સ :

- (A) a, b અને d
- (B) a અને d
- (C) a અને b
- (D) b, c અને d

30. Which of the following is not correct about Gandhi's book titled Hind Swaraj ?

- (A) Gandhi wrote this book while travelling from London to South Africa
- (B) The book is written in the form of a dialogue between reader and editor
- (C) Gandhi wrote the book in English first and then translated it into Gujarati
- (D) The Book was banned in 1910, by the British Government as a seditious text

31. Identify the correct chronological order in which the following approaches emerged in comparative politics and select the correct answer from the codes given below :

- i. New Institutional Approach
- ii. Marxist Approach
- iii. Philosophical Approach
- iv. Behavioural Approach

Codes :

- (A) ii, i, iv, iii
- (B) iii, iv, ii, i
- (C) i, iii, iv, ii
- (D) iii, ii, iv, i

30. ગાંધીના પુસ્તક 'હિંદ સ્વરાજ' માટે નીચે પૈકીનું શું સાચું નથી ?

- (A) લંડનથી દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રવાસના સમયે ગાંધીએ આ પુસ્તક લખ્યું
- (B) વાચક અને સંપાદક વચ્ચેના સંવાદના રૂપે આ પુસ્તક લખવામાં આવ્યું છે
- (C) ગાંધી એ આ પુસ્તક પ્રથમ અંગ્રેજીમાં લખ્યું અને ત્યાર બાદ તેનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કર્યું
- (D) આ પુસ્તકને બ્રિટીશ સરકારે રાજદ્રોહી લખાણ ગણી 1910 માં પ્રતિબંધિત કર્યું

31. તુલનાત્મક રાજકારણમાં ઉદભવેલા નીચે પૈકીના અભિગમો ને સાચા ક્રમાંકમાં ગોઠવીને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ લખો :

- i. નૂતન સંસ્થાગત અભિગમ
- ii. માર્કસવાદી અભિગમ
- iii. દાર્શનિક અભિગમ
- iv. વર્તનલક્ષી અભિગમ

કોડસ :

- (A) ii, i, iv, iii
- (B) iii, iv, ii, i
- (C) i, iii, iv, ii
- (D) iii, ii, iv, i

32. Which of the following is the condition listed by Barrington Moore for the development of Western style of democracy ?

- (A) Development of a balance to avoid too strong a crown or too independent a landed aristocracy
- (B) Development of feudalism and landlordism
- (C) Delegation of revenue rights to aristocrats by the crown
- (D) Coming together of workers and peasants for revolutionary action

33. Match List - I with List - II and select the correct answer from the codes given below :

List - I (Ideas/Concepts)	List - II (Scholars)
a. Stages of political development	i. Joseph La Palombara
b. Crisis of political development	ii. A. F. K. Organski
c. Classification of political parties	iii. Lucian Pye
d. Classification of political culture	iv. Gabriel Almond and Sidney Verba

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	ii	iii	iv
(B)	ii	iii	i	iv
(C)	iii	i	iv	ii
(D)	iv	iii	i	ii

32. पाश्चात्य शैलीनी लोकशाहीना विकास माटे बेरींगटन मुरे नीचे पैकी कछ जरूरीयातने सूचित करी छे ?

- (A) अत्यंत मजबूत ताज अथवा अत्यंत स्वतंत्र जमीनदारी पोषती प्रथाना उभारने निवारवा समतुलानो विकास
- (B) सामंतवाद अने जमीनदारीनो विकास
- (C) कुलीनवादीओने ताज तरइशी महसूल अधिकारोनी देणगी
- (D) क्रांतिकारी कामगीरी माटे मजदूरो अने प्रेइतोनं लेगा थवुं

33. यादी - I अने यादी - II नी तुलना करे अने नीचे आपेला कोडमांथी सायो जवाब पसंद करे :

यादी - I (विचार/ सिद्धांत)	यादी - II (विद्वान)
a. राजकीय विकासना तबकका	i. जोसेफ ला पालोम्बरा
b. राजकीय विकासनु संकट	ii. ए.एफ.के. ओरगेन्सकी
c. राजकीय पक्षीनु वर्गीकरण	iii. लूसीयन पाई
d. राजकीय संस्कृतिनु वर्गीकरण	iv. गेब्रियल आलमंड अने सीडनी वर्बा

कोडस :

	a	b	c	d
(A)	i	ii	iii	iv
(B)	ii	iii	i	iv
(C)	iii	i	iv	ii
(D)	iv	iii	i	ii

34. Which one of the following pairs is not correctly matched ?

- (A) C. W. Mills : The Power Elite
(B) T. B. Bottomore : Elites and Society
(C) V. Pareto : The Ruling Class
(D) Ortega Y. Gasset : The Revolt of the Masses

35. According to Lucian Pye the key elements of political development are

- (A) Equality, capacity, differentiation
(B) Urbanisation, industrialisation, participation
(C) Political unification, industrialisation and national welfare
(D) Integration, participation and distribution

36. Who among the following has classified dependency into 'Colonial dependency', 'Financial dependency' and 'Technological industrial dependency' ?

- (A) Andre Gunder Frank
(B) Theotonio dos Santos
(C) Immanuel Wallerstein
(D) Samir Amin

37. Who among the following writers classified elites into two broad types ?

- i. Organising and directing elites.
ii. Informally organised and diffused elites.

- (A) Vilfred Pareto
(B) Robert Michels
(C) Gaetano Mosca
(D) Karl Mannheim

34. નીચે પૈકીનું કયું જોડકું સાચી રીતે મેળવાયું નથી ?

- (A) સી.ડબલ્યુ. મિલ્સ : ધ પાવર એલીટ
(B) ટી.બી.બોટોમોર : એલિટ્સ એન્ડ સોસાયટી
(C) વી. પારેટો : ધ રુલીંગ ક્લાસ
(D) ઓરટેગા વાય.ગેસે : ધ રીવોલ્ટ ઓફ ધ માસીસ

35. લુસિયન પાયના મતાનુસાર રાજકીય વિકાસના ચાવીરૂપ તત્વો છે.

- (A) સમાનતા, ક્ષમતા, વિલ્ખિનીકરણ
(B) શહેરીકરણ, ઔદ્યોગીકરણ, હિસ્સેદારી
(C) રાજકીય એકીકરણ, ઔદ્યોગીકરણ અને રાષ્ટ્રીય કલ્યાણ
(D) એકાત્મકરણ, હિસ્સેદારી અને વહેચણી

36. નીચે પૈકી કોણે પરાવલંબનને 'સંસ્થાનીક પરાવલંબન', 'નાણાકીય પરાવલંબન' અને 'પ્રોદ્યોગિક-ઔદ્યોગિક પરાવલંબન' માં વર્ગીકૃત કર્યું છે ?

- (A) આન્દ્ર ગુન્ડર ફ્રેંક
(B) થિયોટોનીયો દોસ સાન્ટોસ
(C) ઈમેન્યુઅલ વોલરસ્ટાઈન
(D) સમીર અમીન

37. નીચે પૈકી કયા લેખકે અગ્રિમોને બે મહદ પ્રકારમાં વર્ગીકૃત કર્યા છે ?

- i. માર્ગદર્શન અને સંગઠનકર્તા અગ્રિમો.
ii. વિખરાયેલા અને અનૌપચારિક અગ્રિમો.
(A) વિલ્ફ્રેડ પારેટો
(B) રોબર્ટ મિશેલ્સ
(C) ગેટનો મોસ્કા
(D) કાર્લ માનહઈમ

38. Riots and demonstrations are the examples of

- (A) Institutional Interest Groups
- (B) Associational Interest Groups
- (C) Anomic Interest Groups
- (D) Non-associational Interest Groups

39. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Select the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : According to Alberto Melucci, new social movements' concern has shifted from the sole production of economic resources to cultural production of social relations, symbols and identities.

Reason (R) : These movements arise from the sphere of reproduction and life world.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true

38. રમખાણો અને દેખાવો નીચે પૈકી શાના ઉદાહરણ છે ?

- (A) સંસ્થાકીય હિત જૂથો
- (B) મંડળીય હિત જૂથો
- (C) વિસંગત હિત જૂથ
- (D) બિન-મંડળીય હિત જૂથ

39. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બીજું કારણ (R) છે. નીચે આપેલા કોડ્સમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

વિધાન (A) : આલબર્ટો મેલુચીના મતાનુસાર નવ્ય સામાજિક ચળવળોની નિસ્ખત ફક્ત આર્થિક સાધનોના ઉત્પાદનથી ખસીને સામાજિક સંબંધો , પ્રતીકો અને ઓળખોના સાંસ્કૃતિક ઉત્પાદન તરીકે ફેરવાયી છે.

કારણ (R) : આ ચળવળો જીવ વિશ્વ અને પ્રજોત્પાદન ક્ષેત્રમાંથી ઉદ્ભવે છે.

કોડ્સ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી છે
- (B) (A) અને (R) બંને સાચા છે પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી નથી
- (C) (A) સાચું છે, પરંતુ (R) ખોટું છે
- (D) (A) ખોટું છે, પરંતુ (R) સાચું છે

40. Match List – I with List – II and select the correct answer from the codes given below :

List – I (Electoral System)	List – II (Procedure)
a. First past the post system	i. Voters rank candidates in order of preference
b. Two ballot system	ii. If no candidate wins a majority on the first ballot the leading candidates, usually the top two, face a second runoff election
c. List system	iii. Leading candidate elected on first and only ballot
d. Single transferable vote	iv. Votes are cast for a party's list of candidates though in many countries the elector can also express support for individual candidates on the list

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	iii	ii
(B)	ii	iii	iv	i
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iv	ii	iii	i

40. યાદી – I અને યાદી – II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

યાદી – I (ચુંટણી પ્રથા)	યાદી – II (કાર્યવિધિ)
----------------------------	--------------------------

a. પહેલો પહોંચ્યો પહેલો પામ્યો પ્રથા	i. મતદારો ઉમેદવારને પસંદગી મુજબ ક્રમાંકિત કરે છે
b. દ્વિ મતપત્ર પ્રથા	ii. પ્રથમ મતદાન તબક્કે જો ઉમેદવારને સ્પષ્ટ બહુમતીના મળે તો બીજા તબક્કા માં પ્રથમ બે ઉમેદવારો મુખ્યત્વે સ્પર્ધા કરે છે
c. લીસ્ટ પ્રથા	iii. આગળ ચાલતો ઉમેદવાર પહેલા અને એક જ વાર થતા મતદાનથી ચૂંટાય છે
d. એકલ તબદીલીપમત	iv. પક્ષના ઉમેદવારો ની સુચિ મુજબ મત અપાય છે, જોકે ઘણા દેશોમાં મતદાતા સૂચિમાં શામેલ વ્યક્તિગત ઉમેદવાર માટે પણ ટેકો અભિવ્યક્ત કરી શકે છે

કોડસ :

	a	b	c	d
(A)	i	iv	iii	ii
(B)	ii	iii	iv	i
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	iv	ii	iii	i

41. Which of the following statements is true ?

- (A) The number of non-permanent members of the UN Security Council increased from six to ten in 1995
- (B) France has used the maximum number of vetos in the UN Security Council
- (C) The Presidency of the UN Security Council is held by each of its members for one month in rotation
- (D) People's Republic of China replaced the Republic of China as the permanent member of the UN Security Council in 1949

42. Which one of the following are essential pre-conditions for the growth of regionalism in any region of the world ?

- (A) Geographical continuity of the States, convergence of interests of the States
- (B) Economic interdependence among the States, similarity of political institutions in the States
- (C) Geographical continuity of the States, similarity of political institutions in the States
- (D) Economic interdependence among the States, convergence of interests of the States

41. નીચે પૈકી કયું વિધાન સાચું છે ?

- (A) 'યુ એન' ની સલામતી સમિતિના બિન-કાયમી સભ્યોની સંખ્યા 1995 માં છ થી વધારીને દશ કરી.
- (B) ફ્રાન્સે 'યુ એન' ની સલામતી સમિતિમાં સૌથી વધારે વાર 'વીટો' વાપર્યો છે.
- (C) 'યુ એન' ની સલામતી સમિતિનું પ્રમુખપદ એના દરેક સભ્યને એક મહિના માટે વારાફરતી મળે છે.
- (D) 'યુ એન' ની સલામતી સમિતિના કાયમી સભ્ય તરીકે 1949 માં 'રિપબ્લિક ઓફ ચાઇના' ને બદલે 'પીપલ્સ રિપબ્લિક ઓફ ચાઇના' નિમાયું.

42. નીચે પૈકીનો કયો વિકલ્પ વિશ્વના કોઈપણ પ્રદેશમાં પ્રદેશવાદની વૃદ્ધિ માટે જરૂરી પૂર્વ-શરતો દર્શાવે છે ?

- (A) રાજ્યોનું ભૌગોલિક સાતત્ય, રાજ્યોના હિતોનો સમન્વય
- (B) રાજ્યો વચ્ચે આર્થિક પરસ્પર અવલંબન, રાજ્યોમાં રાજકીય સંસ્થાઓનું સરખાપણું
- (C) રાજ્યોનું ભૌગોલિક સાતત્ય, રાજ્યોમાં રાજકીય સંસ્થાઓનું સરખાપણું
- (D) રાજ્ય વચ્ચે આર્થિક પરસ્પર અવલંબન, રાજ્યોના હિતોનો સમન્વય

43. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Select the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : ASEAN has evolved into a free market area featuring economic integration.

Reason (R) : Post cold war, ASEAN membership has expanded to ten members.

Select the correct answer.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true, but (R) is false
(D) (A) is false, but (R) is true

44. Which of the following correctly describes the nature of the power of a nation ?

- (A) Power of a nation is always expressed only by tangible elements
(B) Military capability of a nation is the only indicator of the power of that nation
(C) Power of a nation is more relevant when expressed in relational terms
(D) Leadership of a nation is the only indicator of the power of that nation

43. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) અને બીજું કારણ (R) છે. નીચે આપેલા કોડ્સમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

વિધાન (A) : આર્થિક એકાત્મકતાનું લક્ષણ ધરાવે એવી રીતે 'આઝીયન' મુક્ત વ્યાપારના ક્ષેત્ર તરીકે ઉદભવ્યું છે.

કારણ (R) : શીત યુદ્ધ પછી 'આઝીયન' નું સભ્ય પદ દશ સભ્યો સુધી વિસ્તર્યું છે.

કોડ્સ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે, અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી છે
(B) (A) અને (R) બંને સાચા છે, પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી નથી
(C) (A) સાચું છે, પરંતુ (R) ખોટું છે
(D) (A) ખોટું છે પરંતુ (R) સાચું છે

44. નીચે પૈકી કયો વિકલ્પ રાષ્ટ્રની શક્તિના સ્વરૂપને સચોટ રીતે વર્ણવે છે ?

- (A) રાષ્ટ્રની શક્તિ હમેશા નક્કર તત્વો માત્રથી અભિવ્યક્ત થાય છે
(B) રાષ્ટ્રની લશ્કરી ક્ષમતા એ રાષ્ટ્રની શક્તિનું ફક્ત એક જ નિદર્શક છે
(C) રાષ્ટ્રની શક્તિ જ્યારે સંબંધોના સંદર્ભમાં અભિવ્યક્ત થાય છે ત્યારે સવિશેષ પ્રસ્તુત બને છે
(D) રાષ્ટ્રનું નેતૃત્વ એ જ તે રાષ્ટ્રની શક્તિનું એક માત્ર નિદર્શક છે

45. Match the List – I with List – II and select the correct answer from the codes given below :

List – I	List – II
a. International Monetary Fund	i. Gives loans for currency stabilization
b. World Bank	ii. Gives loans for infrastructure development
c. General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)	iii. Formed to negotiate liberalisation of trade in goods
d. World Trade Organisation	iv. Evolved after the Uruguay Round of negotiations

Codes :

	a	b	c	d
(A)	ii	iv	i	iii
(B)	i	ii	iii	iv
(C)	iv	iii	ii	i
(D)	i	iii	iv	ii

46. Arrange the following in the correct chronological order and choose the correct answer from the codes given below :

- a. Kyoto Protocol
- b. Paris Treaty
- c. Earth Summit
- d. Montreal Protocol

Codes :

- (A) a, b, c, d
- (B) d, c, b, a
- (C) a, c, b, d
- (D) c, a, d, b

45. યાદી I અને યાદી II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

યાદી – I	યાદી – II
a. આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકોષ	i. ચલણની સ્થિરતા માટે લોન આપે છે
b. વિશ્વબેંક	ii. આંતર માળખાના વિકાસ માટે લોન આપે છે
c. જનરલ અગ્રીમેન્ટ ઓન ટેરીફ્સ એન્ડ ટ્રેડ	iii. માલસામાનના વ્યાપારના ઉદારીકરણ માટેનો વાર્તાલાપ કરવા માટે સ્થાપના
d. વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન	iv. ઉરુગ્વે વાર્તાલાપના દોર પછી ઉદ્ભવ્યું.

કોડ્સ :

	a	b	c	d
(A)	ii	iv	i	iii
(B)	i	ii	iii	iv
(C)	iv	iii	ii	i
(D)	i	iii	iv	ii

46. નીચેના વિકલ્પોને સાચા ક્રમાંકમાં ગોઠવો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ લખો.

- a. ક્યોટો પ્રોટોકોલ
- b. પેરીસ સંધિ
- c. અર્થ સમીટ
- d. મોન્ટ્રીયલ પ્રોટોકોલ

કોડ્સ :

- (A) a, b, c, d
- (B) d, c, b, a
- (C) a, c, b, d
- (D) c, a, d, b

47. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Choose the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : Each member state has one vote in the UN General Assembly.

Reason (R) : Organization of the UN is based on the principle of sovereign equality of all nation states.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true, but (R) is false
(D) (A) is false, but (R) is true
48. Who among the following scholars in her book 'Women and War' discusses the two myths, 'Man the Warrior' and 'Women as Beautiful Soul' ?
- (A) Cynthia Enloe
(B) Jean Bethke Elshtain
(C) J. Ann Tickner
(D) Christine Sylvester

49. Which approach in International Relation tries to link the fundamental institutional structures with state identity and interests ?

- (A) Liberalism
(B) Neo-Realism
(C) Constructivism
(D) Neo-Marxist

47. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બિજું કારણ (R) છે નીચે આપેલા કોડ્સમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

વિધાન (A) : 'યુએન' ની જનરલ એસેમ્બલી માં દરેક સભ્ય દેશ એક મત ધરાવે છે.

કારણ (R) : સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સંસ્થા તમામ રાષ્ટ્ર રાજ્યોને સમાન સાર્વભૌમ ના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે.

કોડ્સ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે, અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતિ છે.
(B) (A) અને (R) બંને સાચા છે, પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતિ નથી.
(C) (A) સાચું છે, પરંતુ (R) ખોટું છે
(D) (A) ખોટું છે, પરંતુ (R) સાચું છે

48. નીચે પૈકીનો કયો વિદ્વાને તેના પુસ્તક 'વીમેન એન્ડ વોર માં 'યુદ્ધવીર પુરુષ' અને 'સ્ત્રી એટલે સુંદર આત્મા' ઓ બે મીથકોને ચર્ચ્યા છે ?

- (A) સિંથીયા એન્લો
(B) જ્યાં બેથકે ઇલ્સ્ટાઇન
(C) જે.એન. ટીકનર
(D) ક્રિસ્ટીન સિલ્વેસ્ટર

49. આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોનો કયો અભિગમ બુનિયાદી સંસ્થાગત સંરચનાઓ ને રાજ્યની ઓળખ અને હિતો સાથે જોડે છે.

- (A) ઉદારવાદ
(B) નવ-વાસ્તવવાદ
(C) કન્સ્ટ્રક્ટીવિઝમ
(D) નવ-માર્ક્સવાદ

50. Match List – I with List – II and select the answer from the codes given below.

List – I (Books)	List – II (Authors)
a. <u>Peace and War</u>	i. Sammuel P. Huntington
b. <u>Twenty Years Crisis</u>	ii. Kenneth Waltz
c. <u>The Soldier and the State : The Theory and Politics of Civil Military Relation</u>	iii. E. H. Carr
d. <u>Man, The State and War</u>	iv. Raymond Aron

Codes :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	ii	iv
(B)	iv	iii	i	ii
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	ii	i	iii	iv

51. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Select the correct answer from the codes given below.

Assertion (A) : Iran was replaced by Venezuela as the largest supplier of oil to India in 2019.

Reason (R) : US sanctions on Iran have adversely affected Iran's oil supply to India.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true, but (R) is false
(D) (A) is false, but (R) is true

50. યાદી I અને યાદી II ને જોડો અને નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

યાદી – I (પુસ્તકો)	યાદી – II (લેખકો)
a. <u>પીસ એન્ડ વોર</u>	i. સેમ્યુઅલ પી. હેટિંગટન
b. <u>ટ્વેન્ટી ઈયર્સ ક્રાઇસીસ</u>	ii. કેનેથ વોલ્ટઝ
c. <u>ધિ સોલ્જર એન્ડ ધિ સ્ટેટ ધિ થીયરી એન્ડ પોલીટીક્સ ઓફ સિવિલ મીલીટરી રીલેશન્સ</u>	iii. ઈ.એચ.કાર
d. <u>મેન, ધિ સ્ટેટ એન્ડ વોર</u>	iv. રેમંડ એરોન

કોડસ :

	a	b	c	d
(A)	i	iii	ii	iv
(B)	iv	iii	i	ii
(C)	iii	ii	iv	i
(D)	ii	i	iii	iv

51. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બીજું કારણ (R) છે નીચે આપેલા કોડમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.
વિધાન (A) : વેનેઝુએલાએ ભારતને ૨૦૧૯માં તેલનો સૌથી મોટો પુરવઠો પૂરો પાડનાર દેશ તરીકે ઈરાનનું સ્થાન લીધું.
કારણ (R) : ઈરાન પર લદાયેલા અમેરિકી પ્રતિબંધોએ ઈરાનથી આવતા ભારતના તેલના પુરવઠાને વિપરીત રીતે અસર કરી છે.

કોડસ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે, અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી છે
(B) (A) અને (R) બંને સાચા છે, પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી નથી
(C) (A) સાચું છે, અને (R) ખોટું છે
(D) (A) ખોટું છે, અને (R) સાચું છે

52. Which one of the following water-sharing disputes of India is not settled yet ?

- (A) Kosi river water with Nepal
- (B) Indus river water with Pakistan
- (C) Teesta river water with Bangladesh
- (D) Gandak river water with Bhutan

53. Match the List - I with List - II and select the correct answer from the codes given below :

List - I (Doctrine)	List - II (Main Principle)
--------------------------------------	---

a. Indias nuclear doctrine	i. Non reciprocity
b. Gujral doctrine	ii. Strategic autonomy
c. Non-alignment 2.0	iii. Minimum credible deterrence

Codes :

	a	b	c
(A)	i	ii	iii
(B)	ii	iii	i
(C)	iii	i	ii
(D)	iii	ii	i

54. Which one of the following options is an element of India's nuclear doctrine ?

- (A) Massive deterrence
- (B) Credible first strike capability
- (C) Assured destruction
- (D) No first use

52. નીચે પૈકી ભારતનો કયો જળ વહેંચણી વિવાદ હજુ સુધી ઉકેલાયો નથી ?

- (A) નેપાળ સાથે કોશી નદી જળ વિવાદ
- (B) પાકિસ્તાન સાથે ઇન્ડસ(સિંધુ) નદી જળ વિવાદ
- (C) બાંગ્લાદેશ સાથે તીસ્તા નદી જળ વિવાદ
- (D) ભૂતાન સથે ગંડક નદી જળ વિવાદ

53. યાદી I અને યાદી II ની તુલના કરો અને નીચે આપેલા કોડસમાંથી સાછો જવાબ પસંદ કરો:

યાદી - I (ડોક્ટ્રીન)	યાદી - II (મુખ્ય સિદ્ધાંત)
--	---

a. ભારતનો અણુ સિદ્ધાંત	i. બિન-પારસપરીકતા
b. ગુજરાલ ડોક્ટ્રીન	ii. વ્યુહાત્મક સ્વાયત્તતા
c. બિનજોડાણવાદ 2.0	iii. લઘુત્તમ વિશ્વસનીય પ્રતિરોધ

કોડસ :

	a	b	c
(A)	i	ii	iii
(B)	ii	iii	i
(C)	iii	i	ii
(D)	iii	ii	i

54. નીચે પૈકીનો કયો વિકલ્પ ભારતના અણુ સિદ્ધાંતનું તત્વ છે ?

- (A) ધનિષ્ટ પ્રતિરોધ
- (B) વિશ્વસનીય પ્રથમ ધા ક્ષમતા
- (C) ખાતરીવાળો વિનાશ
- (D) પ્રથમ ઉપયોગ નિષેધ

55. Which of the following groups did India decline to join ?

- (A) Trans-Pacific Partnership
- (B) Regional Comprehensive Economic Partnership
- (C) East Asia Summit
- (D) ASEAN Regional Forum

56. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other labelled as Reason (R). Select the correct answer from the codes given below :

Assertion (A) : The first phase of Look East Policy focused on fostering economic ties between India and Southeast Asia.

Reason (R) : By 1990, India had established substantial security relation with countries in Southeast Asia.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true, but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true

57. Which of the following is the main concern of India-Russia relationship today ?

- (A) Rupee-Rouble trade
- (B) Tibet's claim to national self determination
- (C) Non-proliferation treaty
- (D) Sale of weapons by Russia to India

55. નીચે પૈકીના કયા જૂથ સાથે જોડાવાના ભારતે ઇન્કાર કર્યો ?

- (A) આંતર-પેસિફિક ભાગીદારી
- (B) પ્રાદેશીક સઘન આર્થિક ભાગીદારી
- (C) પૂર્વ એશિયા શીખર પરિષદ
- (D) 'આઝીયન' પ્રાદેશીક મંચ

56. નીચે આપેલા કથનોમાંથી એક વિધાન (A) છે અને બીજું કારણ (R) છે નીચે આપેલા કોડસમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો :

વિધાન (A) : 'લુક ઈસ્ટ' નીતિના પ્રથમ તબક્કાએ ભારત અને દક્ષિણપૂર્વ એશિયા સાથે આર્થિક સંબંધો વિકસાવવા તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું.

કારણ (R) : ૧૯૯૦ સુધીમાં ભારતે દક્ષિણપૂર્વના દેશો સાથે ધનિષ્ઠ સલામતી સંબંધો સ્થાપિત કર્યા હતા.

કોડસ :

- (A) (A) અને (R) બંને સાચા છે, અને (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી છે
- (B) (A) અને (R) બંને સાચા છે, પરંતુ (R) એ (A) ની સાચી સમજૂતી નથી
- (C) (A) સાચું છે પરંતુ (R) ખોટું છે
- (D) (A) ખોટું છે પરંતુ (R) સાચું છે

57. આજના સમયમાં નીચે પૈકીનું શું ભારત-રશિયા સંબંધો સાથે પ્રમુખ નિસ્બત ધરાવે છે ?

- (A) રૂપિયા-રુબલ નો વ્યાપાર
- (B) રાષ્ટ્રીય આત્મ-નિર્ણય માટે તિબેટનો દાવો
- (C) અણુ બિનપ્રસાર સંધિ
- (D) રશિયા દ્વારા ભારતને વેચવામાં આવતાં શસ્ત્રો

58. Which among the following options has been the reason behind the India-Pacific Ocean initiative ?

- (A) To counter security threats from Taiwan
- (B) Geo-political competition, China's aggressive behaviour and security threats in greater Indian Ocean region
- (C) Geo-political competition in the South Atlantic region
- (D) To facilitate joint defence manufacturing projects in India

59. Who among the following is not covered under the overseas citizenship of India scheme of Government of India ?

- (A) A person who has ever been a citizen of Maldives
- (B) A person who has ever been a Pakistani, Bangladeshi or Sri Lankan citizen
- (C) A person who has ever been a Pakistani or Bangladeshi citizen or who is a child, grandchild or a great grandchild of such a person
- (D) A person who has ever been a citizen of any country of Europe

58. નીચે પૈકી કયો વિકલ્પ 'ઇન્ડિયા પેસિફિક ઓસેને ઈનિશિયેટીવ માટેનું એક કારણ છે

- (A) તાઈવાન તરફથી ઊભા થયેલા સુરક્ષા ખતરાને પ્રતીરોધવા
- (B) ભૂ-રાજકીય સ્પર્ધા, ચીનની આક્રમક વર્તણુક અને વ્યાપક હિંદ મહાસાગર વિસ્તારમાં ઊભા થયેલા સુરક્ષા ખતરાઓ
- (C) દક્ષીણ એટલાંટિક સમુદ્રમાં ભૂ-રાજકીય સ્પર્ધા
- (D) ભારતમાં લશ્કરી શસ્ત્રો ઉત્પાદન માટે સંયુક્ત પ્રોજેક્ટ સ્થાપવા

59. નીચે પૈકી કોણ વિદેશમાં રહેતા ભારતીઓ માટેના નાગરિકત્વની ભારત સરકારની યોજનામાં સમાવિષ્ટ નથી ?

- (A) જે વ્યક્તિ ક્યારેક પણ માલદિવસ નો નાગરિક રહ્યો હોય
- (B) જે વ્યક્તિ ક્યારેય પણ પાકિસ્તાન, બાંગ્લાદેશ કે શ્રીલંકાનો નાગરિક રહ્યો હોય
- (C) જે વ્યક્તિ ક્યારેય પણ પાકિસ્તાન કે બાંગ્લાદેશ નો નાગરિક રહ્યો હોય અથવા તો આવા નાગરિક નો બાળક કે પ્રપોત્ર કે પ્રપોત્રી હોય
- (D) જે વ્યક્તિ ક્યારેક પણ યુરોપના કોઈ દેશનો નાગરિક રહ્યો હોય